Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 245. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 16-го ВЕРЕСНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 245. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 16, 1952. VOL. LX.

ПОЛІТИКА — ГОЛОВНА МЕТА А.Ф.П.

Ню Йорк. — З нагоди своєї 71 конвенції, що почалася в понеділок в готелі Комодор, Американська Федерація Праці оприлюднила звіт з своєї діяльности за минулий рік на 247 сторінок друку, а в ньому заповіла, що змінює своє дотеперішнє наставлення не вмішування в політичні справи і тепер, переходить до політики, як своєї головної ділянки. Політика в майбутності це буде головна зброя її діяльности. На доказ того, що це не пусті слова, президент А.Ф.П., Вільям Грін, заповів, що перший раз в своїй 71-річній історії, Федерація має намір заявитися за підтримку одного з теперішніх кандидатів на президента, тобто за губ. Адлей Е. Стівенсона кандидата Демократичної партії. — У минулому тільки раз Федерація відступила від своєї „неполітичної" засади, а це в 1924 р., коли дала підтримку третій нашвидку "склеєній політичній „Прогресивній" партії старшого Роберта М. Ла-Фаллета, який одначе провалився при виборах. — У звіті виконної ради А.Ф.П. сказано, що майбутня програма цієї організації „залежатиме від наставлення наступного президента і Конгресу". У звіті пригадується, що „основна ціль А.Ф.П. від її заснування було змагання забезпечити справедливе й безсторонне признання робітникам їх частки в цій країні, яка може повеличатися великою продукцією". Дальше сказано в переднім слові звіту: „Сьогодні велику перешкоду на нашому шляху становить дошкульне протиробітниче законодавство, яке наші вороги вмістили серед законів стейтових і навіть крайових. Щоб змагатись з перепонами теперішнього дня і втримати дотеперішні наші досягнення, як теж піти назустріч кращій майбутности, робітництво мусить дати єдину відповідь, а саме брати дійсну участь у політиці". Далі пригадується, що голосування при виборах буде головною зброєю федерації і тому членство повинно взяти громадну участь у виборах. — Конвенція триватиме десять днів і на ній виголосять промови обидва кандидати на президента ЗДА.

Згода Тефта з Айзенгавером причиною нового розламу між республіканцями

Ню Йорк. — Сенатор Роберт А. Тефт з Огайо, відбувши півтогодинну конференцію з ген. Двайтом Д. Айзенгавером у п'ятницю в Ню Йорку, опублікував комунікат конференції, в якому сказано, що Тефт буде підтримувати кандидатуру генерала під час його передвиборчої кампанії і навіть виголосить одну промову до цілої країни через радіо. Крім того Тефт заявив, що піддається під наказ Красового Республіканського Комітету і піде з промовами на такі республіканські зібрання, на які йому скажуть. В розмові з кореспондентами, Тефт заявив, що він погодився з Айзенгавером на сто відсотків в домашній політиці і тільки в закордонних справах є між ними обидвома деякі розходження. Робітничий закон Тефта мав би бути затриманий, одначе треба буде зробити в ньому деякі поправки.

Після того, як республіканський табір з радістю приняв до відома згоду обидвох недавних конкурентів на іменування кандидатом на президента, республіканський сенатор Вейн Морс з Орегон оголосив, що він відкликає свою підтримку для Айзенгавера тому, що той, під впливом Тефта, погодився підтримувати поновний вибір сен. Джозефа Дж. Р. МекКарті з Вісконсін і сен. Вільяма Е. Дженнера з Індіяни, хоч Дженнер назвав був генерала Бредлі „зрадником" і „брехуном". Стейт Орегон, положений на узбережжі Тихого океану, це єдиний стейт, що залишився при республіканцях при виборах в 1948 р. завдяки впливам сен. Морса.

Виборчі пляни обидвох партій

З кінцем минулого тижня проголошено в Білого Дому, що президент Труман вибереться 27 вересня на 15-денну передвиборчу кампанію до 24 стейтів, починаючи з столиці і об'їжджаючи спочатку північні стейти — Вісконсин, Норт Дакота, Монтана, Вашингтон. Звідси повернеться в південнім напрямі до Сан Франсиско, у Каліфорнії, а після того на схід через Юта, Невада, Канзас, до Бофало і до Ню Йорку.

Республіканський кандидат Двайт Д. Айзенгавер, виголосив важливу промову на зібранні республіканських провідників у Ню Йорку в суботу. У ній він признав, що немає магічної формулки для тривалого миру і що для цієї цілі треба довгої й завзятої праці чесних і витривалих людей.

КОМУНІСТИЧНА ЗАГРОЗА ТРИВАТИМЕ ДУЖЕ ДОВГО — ТВЕРДИТЬ КІРК

Бостон. — Злучені Держави не повинні „перебільшувати" сили Совєтів діяти на шкоду світу, заявив адмірал Алан Дж. Кірк, колишній амбасадор до Москви, а теперішній голова Ради Психологічної Стратегії, настановленої президентом Труманом. — Своє твердження висловив Кірк на перекусці влаштованій після причастя Протестантської Єпископальної Церкви під час 57 трьохрічної конвенції цієї церкви у приявності 800 учасників сніданку. Кірк пригадував, що хоч провідники Совєтського Союзу „це безоглядні ошуканці і брехуни", то вони не „надлюди" і тому „нам не треба думати, що вони непоборні". Одначе нам треба зрозуміти дійсність, що загрозу панування комуністів треба зустрінути збройною силою. Вони не будуть вести переговорів з слабосильними істотами.

Кірк — це б. голова Американського Комітету для Визволення Народів Росії. У своїй промові він ще пригадав — що Злучені Держави мусять жити під загрозою комуністичного володіння „довгі часи — десять, двадцять — може й п'ятдесят років". Тому він остеріг, що на такий випадок нам треба бути „розумними, повздержливими і моральними". Він передбачує моральними." Він передбачує, Він передбачує, що колись — „прийде піднесення духа, відродження людської віри в вищу силу", навіть у самій совєтській орбіті. Тому треба пристосуватися до таких подій. Майбутнім поколінням припаде обов'язок привернути Росію до громади народів та до участи в добрих ділах цього світу".

СЕНАТОР СМИТ ПІДКРЕСЛЮЄ СВОЇ СИМПАТІЇ З ВИЗВОЛЬНИМИ ЗМАГАННЯМИ УКРАЇНЦІВ

Нюарк, Н. Дж. — „Можливо, що це був голос моїх предків, який допоміг мені збагнути цілу глибину недолі українців і їх інших народів і казав мені стати по їхньому боці та відповідно до сил і спроможностей активно допомагати їхній визвольній справі" — твердив сенатор Александер Смит на прийнятті, влаштованому в його честь Українським Республіканським Комітетом стейту Ню Джерзі минулої неділі, — 14-го вересня. Прийняття відбулося в готелю Роберт Тріт в Нюарку і в ньому взяли участь, крім членів Комітету, теж запрошені представники довколишніх українських громад і парафій, як теж представники українських центральних інституцій та української преси. Низку промов під час прийняття започаткував голова Комітету — відомий наш молодий діяч і громадянин адв. Іван Романишин, підкреслюючи, що тут зібралися представники американських українців не тільки республіканці, але й демократи та незалежні, бо всі вони однаково заінтересовані в активній допомозі Америки визвольним змаганням українського народу. Інший активний член Комітету, Мирон Леськів, згадав коротко, що Український Республіканський Комітет стейту Ню Джерзі був зорганізований приблизно 5 років тому і його створено в тому переконанні, що власне через Республіканську партію можна буде найбільше допомогти Америці і Україні. Голова Українського Відділу в Красовому Комітеті Республіканської Партії, Дмитро Галичин, насамперед підкреслив, що між українцями стейту Ню Джерзі немає проблеми, хто має бути сенатором з того стейту в Конгресі Злучених Держав після виборів в листопаді, бо для них є тільки один кандидат — їх традиційний приятель — сенатор Александер Смит. Сенатор Смит доказав багато разів, що він є справжнім приятелем визволення України і він цим приятелем був не тільки перед виборами, але й після них. В Конгресі Злучених Держав, як і в щоденному поступуванні сенатор Смит був справжнім чемпіоном визвольних змагань поневолених народів і зокрема України. — Ми, правда не маємо сумнівів щодо висліду листопадових виборів, але це не тільки не зменшує, але ще тільки збільшує наші обов'язки активно працювати, щоб ці вибори дали бажаний результат, — твердив п. Галичин. Про заслуги сенатора Смита для американських українців, зокрема для новоприбулих, як і для української визвольної справи, говорив голова УККомітету, проф. Лев Добрянський. Заступаючи справи УКК у Вашингтоні, проф. Добрянський мав багато нагод і можливостей переконатися, яке неоцінене значення має приязнь сенатора Смита для української визвольної справи, так тісно зв'язаної із справою безпеки Америки та миру в світі. На ту саму тему промовляв теж „гість з-за ріки", адв. Михайло Пізнак, підкреслюючи окремо заслуги сенатора Смита в переведенні іміграційних законів та в допомозі багатьом українським імігрантам, що мали труднощі приїхати до цієї країни, або вже й після свого приїзду.

Свої найглибші симпатії до українців та їх визвольної справи, як і до справи визволення всіх поневолених народів виявив сам сенатор Смит в своїй хвилюючій мові. Заінтересування долею інших народів сенатор Смит набрав ще за часів президента Вудро Вилсона, учнем якого він був. Це заінтересування постійно збільшувалось з його суспільною працею і воно дійшло до свого вершка під час його відвідин в таборах українських та інших скитальців в Европі після другої світової війни. „Ви, друзі і громадяни українського походження, маєте за собою довгу історію боротьби за волю і державну незалежність і хоча ви ще не досягнули своєї мети, ви, до неї важкими трудами і жертвами зближаєтесь, бо визволення України та інших поневолених народів стає сьогодні справою сумління Америки та очолюваного нею вільного світу" — говорив сенатор Смит, заявляючи виразно в користь обстоюваної тепер республіканцями американської „визвольної політики" у відношенні до народів Совєтського Союзу, замість дотеперішньої „політики здержування" большевизму.

Після дальших принагідних промов відбулася щира вільна гутірка, під час якої сенатор Смит зокрема інтересувався, як українці уявляють собі визволення України без війни. Вияснення давав проф. Добрянський, ред. Шумейко, адв. Пізнак та інші.

На прийняттю була приявна теж дружина сенатора, якій панна Гіббонс від імени Комітету вручила китицю квітів та видану Лігою Молоді нову книжку „Українське Мистецтво".

Святкування „Дня громадянства" у Ню Йорку

Ню Йорк. — Приємна погода, що минулої неділі сприяла великому скупченню нюйоркчан в Центральному Парку, які насолоджувавшись прохолодою легко-захмареного дня, приглядались урочистості привітання 20 тисяч нових громадян із стейту Ню Йорк. Обраховано, що поділити радість нових громадян, зібралося півтораста тисяч людей. Святкування „Дня Громадянства" уперше розпочалось тринадцять років тому і повторюється від того часу щороку, хоч донедавна свято це називалося днем „Я — Американець". До зібраних головну промову виголосив посадник міста Імпелітері, який закликав нових громадян і юнацтво, що вже осягло віку громадянських прав, взяти активну участь у близьких виборах і тим засвідчити свою громадянську свідомість. Джеймс А. Фарлі, що керував урочистістю, пригадав також, що здобуття великих громадянських вигід, пов'язано з виконуванням важливих обов'язків. Нова батьківщина дає приклад гідного життя людини у спокої, — говорив він, пригадавши, що в одній з дільниць метрополії живуть два мільйони осіб, які походять з двадцяти чотирьох країн.

Машина для посилення діяння атомової енергії

Ню Йорк. — Краєва Лябораторія Атомової Сили в Брукгейвен, коло Уптон, Н. Й., оприлюднює винахід спеціяльної машини для прискорювання зросту атомової енергії за кожним поштовхом. Є це велика рура формою колеса, якою перелітають складові частини атому, збільшаючи свою силу більйони разів. Це, як кажуть знавці, найбільший винахід в розгорненні атомової сили від часу першої вістки про розколення атому в 1939 р. Крім того ціна побудови нової машини така дешева в порівнянні з першою машиною для розколення атому, що дає спроможність будувати її відповідно до потреби. Кажуть, що на це треба тільки 16,000,000 долярів. Її називають докищо сінхротрон або висококонцентрований „акцелератор".

СОВЄТСЬКІ АРМІЇ ПЕРЕВИЩАЮТЬ ЗБРОЙНІ СИЛИ ЗАХ. ЕВРОПИ

Вашингтон. — Західна Европа нараховує 2,000,000 вояків під зброєю й чисельно не дорівнює чотирмільйоновій армії Совєтського Союзу (без ближче невідомих армій сателітських під-совєтських країн). Ці вісті подає департамент стейту в книжечці про розвиток і організацію Організації Північно - Атлантійського Пакту. Книжечка становить відповідь на повторювані запити про силу зах.-европейських країн. У документі стверджується, що ці країни можуть зорганізувати свою власну самостійну силу для противаги совєтській впродовж тридцяти років, одначе в тому часі вони жили б під безупинним жахом совєтської агресії. Крім того Америка мусіла б бути в тому часі готова обороняти себе від нападу Совєтів з різних стратегічних баз в Европі і це призвело б до економічної руїни Америки. Супроти цього нема іншої дороги, як підпомагати дальші зброєння західно - европейських країн, щоб недопустити до їх опанування Совєтською Росією і до створення там совєтських баз для нападу на Америку.

Перевозові фірми Західного Берліна страйкують проти комуністичного безправ'я

Берлін. — Перевозові фірми Західного Берліна, які своїми вантажними автомашинами перевозять головну частину постачання для двох мільйонів мешканців західних секторів того міста, проголосили, що починаючи від вівторка 16-го вересня, вони не прийматимуть більше товарів на перевіз до Берліна і з Берліна. Таким своїм становищем перевозові фірми намагаються заставити управління Західного Берліна, щоб воно остаточно розправилось з постійним большевицьким безправ'ям на шляху, що веде із Західної Німеччини до Берліна та яким ці фірми перевозять продукти і всяке постачання для Берліна через совєтську зону. Як приклад того безправ'я наводиться факт, що большевики на своїх контрольних пунктах держать цілими годинами величезні валки вантажних автомашин, всіляко припиняючи і утруднюючи перегляд документів. Попереднього дня вони зупинили в той спосіб понад 350 автомашин.

ЗДА домагаються відкликання совєтської місії з Франкфурту

Гайдельберг, Німеччина. — Команда ЗДА армії в Німеччині домагається від генерала Василя Чуйкова, щоб він відкликав свою військову місію з Франкфурту. Це домагання уважається відплатою за те, що Совєти домагалися — щоб ЗДА відкликали свою місію при совєтській команді в Потсдамі. Совєти закидали американській місії „шпигунство", бо через помилку голова місії заїхав був на літовище на якому не було напису про заборону в'їзду. Тепер Совєти кричать, про „нелегальну бльокаду" своєї місії у Франкфурті, яка повинна виїхати до Східної Німеччини, і вже не має свободи рухів в американській зоні.

Тіто пропонує відложення нарад в справі Трієсту

Београд, Югославія. — Маршал Тіто, промовляючи з нагоди десятиліття створення першої словінської партизанської бригади в місцевості Доленське Топліце, запропонував відложити на „більш пригожий час" розмови в справі Трієсту, яка вже здовшого часу стоїть на перешкоді наладнання югославсько-італійських відносин. Тіто вважає, що справу Трієсту можна б залишити тепер так, як вона є, а Італія і Югославія повинні намагатись співпрацювати більше в міжнародних проблемах, включно зі спільною підготовкою до оборони на випадок агресії. Він натякнув, що західні аліянти намагаються вплинути на уряд Югославії, щоб він погодився на розв'язку проблеми Трієсту в користь Італії і тому він не бачить можливости такої „тенденційної" розв'язки, бо вона може збільшити антагонізм між обидвома народами і унеможливити їхню співпрацю у важливих міжнародних справах.

Перевезли труни пруських королів

Гечінґен, Німеччина. — Труни з кістьми пруського короля Фрідріха Великого і його батька Фрідріха Вільгельма І, перевезли до старинного замку родини Гогенцолернів і склали їх на спочинок аж до тієї хвилини, коли вони зможуть вернутися до „об'єднаної Німеччини", до Потсдаму. Ці труни мають уже свою історію. Наполеон стояв при гробі Фрідріха В. (помер 1786 р.) і сказав такі слова: „Якщо б він ще жив, то я не стояв би тут". 1945 року труни вивезли німці перед Совєтами і їх віднайшли американці в Тюрінгії. Коли Совєти займали Тюрінгію, труни мандрували далі на захід, хоч був із ними клопіт, бо Англія і Франція не дуже любили тих небіщиків (між ними була ще труна Гінденбурга), які були уосібненням пруського мілітаризму. Вкінці їх тимчасово похоронили в церкві в Марбургу, а тепер перевезли до Гечінґен. Ця жалібна врочистість згромадила королівські родини Німеччини, близько 200 осіб. Між ними був бувший живий ще син цісаря Вільгельма II, князь Оскар Пруський.

Знавці передбачують головну комуністичну загрозу в Азії

Вашингтон. — Головні експерти в департаменті стейту в справах Далекого Сходу кажуть, що комуністичний імперіялізм тепер більше загрозливий в Азії ніж в Европі. Це виходить з того, що західна Европа вже розгорнула значну військову силу, а Азія саме переходить кризу, серед якої можна поширювати комуністичний хаос. Джан М. Алисон, асистент секретаря стейту для далекосхідних справ, твердить, що головна загроза в Азії не походить від комуністичної атаки в звичайному розумінні слова, а від підривних комуністичних дій та просякання. Ці затії мають на меті тримати азійські країни безумовно слабими і поділеними мі жсобою. У тамошніх країнах сіється безупинні зародки невдоволення, надії, що вони непомітно кинуть кожну країну в обійми комунізму, як твердив Алісон у своїй промові, що була поширена крізь радієву сітку Коломбія Бродкестинг Систем. Не зважаючи на такі „темні місця" як Корея й Індокитай, на думку промовця відносини в Азії тепер покращали в порівнянні з тим, що були рік тому. Як приклади на це може послужити положення в Формозі, Японії, Бірмі й Филипінах. Одначе з тих країн ще не вдасться створити такої організації, як в Европі зорганізовано Північно Атлантійський Пакт.

ПРОДОВЖУЮТЬСЯ ЗАХОДИ ДЛЯ ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Страсбург, Франція. — Парляментарна Асамблея Пляну Маршала прийняла минулої суботи рекомендацію Ради Міністрів того Пляну, щоб приготовити плян майбутньої політичної федерації европейських країн. Асамблея зложена з 78 членів парляментів — Франції, Італії, Західної Німеччини, Бельгії, Голандії і Люксембургу. Всі ці країни підписали договір про Плян Шумана, який передбачує злиття европейської сталевої і вугільної промисловости. — Плян дальшого розвитку створеної тими країнами т. зв. европейської господарської спільноти в спільноту політичну видвигнула минулого тижня Рада Міністрів Пляну Шумана, що складається з міністрів закордонних і господарських справ договірних країн, рекомендуючи рівночасно Асамблеї підготовку відповідних плянів. Асамблея прийняла цю рекомендацію більшістю 51 голосів проти 4 і три інших здержаних. Проти цього пляну були тільки соціялістичні німецькі члени парляменту. Їхнє становище вияснюється тим що вони в своїй опозиції до християнсько-демократичного уряду канцлера Аденауера використовують як головний аргумент справу об'єднання самої Німеччини, роблячи це передумовою двох інших зв'язків Німеччини із іншими країнами, згл. бльоками країн. Опозиція німецьких соціялістів, які навіть загрозили, що вони не візьмуть участи в нарадах Асамблеї, на яких обговорюватиметься федераційні пляни, не змінить в нічому самих плянів, хоч на випадок їхнього ухвалення вона могла б бути до деякої міри перешкодою в їх ратифікації самим німецьким парляментом. Німецькі соціялісти зайняли опозиційне становище після того, як голова Асамблеї — Поль-Ганрі Спаак вияснив, що рекомендація Ради Міністрів в цій справі була скерована радше індивідуально до поодиноких членів Асамблеї, а не до самої Асамблеї як цілости. Така інтерпретація рекомендації дозволила німецьким соціялістам зайняти таке становище без порушення принципу Асамблеї, „що більшість рішає. Рівночасно повідомлено з Лондону, що на европейський континент виїхав секретар закордонних справ Іден. Під час своєї поїздки він виступить теж на нарадах Асамблеї в Страсбургу та з'ясує становище Британії то плянів европейської федерації. Крім того, він відвідає Австрію і Югославію та матиме довші наради з урядами тих країн.

Дальші успіхи південно-корейських військ на фронті

Токіо. — Головне командування аліянтських збройних сил на Далекому Сході повідомило про низку дальших успіхів південно - корейського війська в рішучих атаках, під час яких приходило до рукопашних боїв не тільки на багнети, але й на п'ястуки між корейцями і червоними китайцями. Корейці вогнеметами „викурили" червоних китайців з дальших їхніх позицій та закріпилися вже більше ніж дві треті частини опорованого гірського хребта. Тимчасом аліянтська авіяція з повною силою днями і ночами продовжує бомбардування стратегічних об'єктів у ворожому запіллі, допомагаючи тим акції сухопутних військ на фронті.

Австрійські католики зривають зв'язки з партіями

Відень. — Сто п'ятдесят тисяч австрійських римокатоликів зібралися на Католицьку Конференцію, щоб проголосити „волю і гідність людства". Подібні збори були в Австрії ще з 1933 року. Ця конференція вирішила, щоб офіційно Католицька Церква не підтримувала жадної політичної партії. Таке вирішення австрійських католиків схвалив Папа Пій XII. Австрійське населення в 96 відсотках католицьке, але активно беруть участь у релігійному житті тільки 15%, бо майже половина населення належить до соціялістичних партій, а Католицька Церква підтримувала праві партії. Це рішення останнього конгресу має дати можливість і соціялістам належати до церкви, яка офіційно не цікавиться політикою.

Всеіндійський Конгресовий Комітет закликає до великодержавних нарад

Ню Делгі, Індія. — Всеіндійський Конгресовий Комітет прийняв резолюцію прем'єра Джавагарлала Негру, яка закликає великодержави до того, щоб щераз у приязній атмосфері обговорити справу світового миру. Ця резолюція домагається визнання червоного Китаю членом ОН, та протестує проти расової політики в Південній Африці і французької нетолеранції у Північній Африці. З великим вдоволенням говорив прем'єр Негру про ті удосконалення, які проведено в 16,500 селах за 54,000,000 долярів від ЗДА та за таку саму суму від індійського уряду.

КОМІСІЯ О.Н. СТВЕРДЖУЄ ЗАНЕПАД ЕВРОПЕЙСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Женева, Швайцарія. — Комісія Об'єднаних Націй для господарства Европи проголосила свій звіт про положення і розвиток господарства европейських країн в першому кварталі цього року, стверджуючи занепад та погіршення загального господарського стану в тій частині світу. В звіті стверджено насамперед занепад промислової продукції і затруднення в усіх більших промислових центрах Европи, за винятком Франції, де при допомозі інфляції можна було вдержати продукцію, але натомість Франція становить найгірший приклад занепаду експорту, що з черги до основ підриває її господарство. Комісія О. Н. вважає, що теперішнє европейське господарство не має можливостей успішно боротися проти інфляції. Звіт виявляє загальне захитання господарського балянсу та заповідає тенденцію багатьох країн до зменшення господарських потрясень. Цей звіт підкреслює теж два позитивні прояви, зокрема переможення вугільної і сталевої кризи в Англії та деяких інших країнах, але перестерігає перед надмірним оптимізмом теж в тих господарських ділянках, які можуть устабілізуватися тільки разом із загальною господарською стабілізацією.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

Недільне видання:

На рік у ЗДА	$3.75	На рік у Канаді	$4.25
На пів року у ЗДА	$2.00	На пів року в Канаді	$2.25

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАСЛІДКИ ПОТУРАННЯ КОМУНІСТАМ

В республіканських правиборах у стейті Висконсин переміг Джозеф Р. МекКарті такою великою більшістю як кандидат на поновний вибір до Сенату, що це викликало загальне здивування, як у демократів, так і республіканців. Здивувалися навіть самі прихильники сенатора. Як це могло статись, чим це пояснити, питають газети, зокрема ті, що недавно поборювали сенатора МекКарті, а таких в Америці дуже багато. „Два погані Йосипи", пише Ню Йорк Пост в зв'язку з вислідом правиборів у Висконсин, маючи на увазі Йосипа МекКарті та — Йосипа Сталіна. „Поховали червоного оселедця", — пише республіканський Н. Й. Ворлд Телеґрем, „Перемога борця", пише нюйоркський „Дейлі Миррор", вважаючи сенатора МекКарті „чемпіоном" у боротьбі з комунізмом. Знов Ню Йорк Таймс вважає цю перемогу „депримуючою", але надіється, що виборці з Висконсин ще до листопада опам'ятаються і МекКарті при властивих виборах таки провалиться, „як цього надіється уся нація."

Ми не належимо до прихильників метод, яких вживає сенатор Мек Карті у своїх розшуках за комуністами в уряді, а зокрема в департаменті стейту. Коли він, наприклад' проголосив, що знає аж 200 комуністів в цьому департаменті, то можна було надіятися, що має на таке серйозне обвинувачення певні докази, але він їх не мав. Тому і не диво, що від демагогічних метод МекКарті почали відхрещуватися не тільки демократи, але й самі республіканці. Ці методи були би цілком певно підкопали престиж сенатора до тої міри, що його перевибір був би бодай захитаний, як не перевирішений в його некористь. Але велика частина преси почала проти нього велику кампанію, як проти найбільшого шкідника, теж не перебираючи в засобах. „Меккартизм" як страшна погань став предметом статтей різних коментаторів, що їх статті друкуються по цілій Америці. Виглядало, що більшого лиха від нього в Америці немає. Таким чином розреклямовано його ім'я як невідповідального демагога, але такого, що все таки звертає увагу на комуністичну небезпеку. Як би уряд був взявся скоріше до комуністів і не добачував у всьому, що було проти комуністичної інфільтрації в уряді „полювання на відьом", тоді такі, як МекКарті, не мали б ніякого впливу. Чи не говорив сам президент Труман про „червоного оселедця, як була мова про Гісса, чи не обороняв його Ачесон? До того навіть така особа, як ген. Маршал, котрого президент Труман називає „найбільшим американцем сучасної доби", не є теж і без критики, коли говорити про нього як політика, чи то в департаменті стейту, чи як висланника до Китаю. Ніхто не сумнівається у патріотизм ген. Маршала, але його політичні кроки таки підлягають критиці, також і неґативній. Така критика не зменшує його величезних заслуг як вояка, що заважив на аліянтській перемозі в другій світовій війні. Правда. МекКарті не мав міри навіть і в критиці ген. Маршала і тим поставив свою власну партію і ген. Айзенгавера в дуже прикре положення. Та коли мова про загал населення, то він не входив у ці подробиці. Тому саме віддано так багато голосів на МекКарті в республіканських правиборах у Висконсин.

Загал відчував уже віддавна комуністичну небезпеку в Америці й загрозу з боку кремлівської аґресії. Довге потурання уряду комуністам і Кремлеві є єдиною причиною, чому сенатор МекКарті вдержується далі на поверхні, хоч вживає поганих метод, з якими загал американського народу цілком певно не погоджується. МекКарті підняв галас проти комуністичної небезпеки і видно, що такого галасу було треба. Це, як нам здається, властива причина перемоги сенатора МекКарті в Висконсин.

„Визвольна політика" в передвиборчій кампанії

Американські вибори та передвиборча кампанія, яка їх попереджує, це демократичний процес направду першої ваги. Жадна інша подія не дає такої знаменитої нагоди так основно розглянути, перевірити та оцінити кожночасні напрямні і проблеми так внутрішньої і закордонної політики, як власне передвиборча кампанія. Клясичний приклад такої „демократії в дії" власне тепер переживаємо.

Як можна було сподіватися, американська закордонна політика у відношенні до Совєтського Союзу дозріла вже до того ступня, що найбільш акутною справою в теперішньому її передвиборчому обговорюванні стала проблема визволення поневолених народів за залізною заслоною. Натяки на це були вже перед вибором демократичного і республіканського кандидатів на президента.

В основному дебати ведуться над двома концепціями теперішньої і майбутньої американської закордонної політики. Це так званої „політики здержування" большевизму, яку репрезентує теперішня адміністрація а яка вже досі проявилася в цілій низці актів, від Пляну Маршала і Доктрини Трумана починаючи, а на Атлантійському Акті Взаємної Безпеки і корейській війні кінчаючи. Республіканська партія, намагаючись відібрати владу від Демократичної, видвигнула сміливішу концепцію закордонної політики у відношенні до Совєтів, рекомендуючи „визвольну політику", себто політику, яка змагала б до визволення поневолених Москвою народів за залізною заслоною.

Це без сумніву великий арґумент і „калібер" в республіканській кампанії, але демократи зручно дескридитують його одним простим запитом: як республіканці уявляють собі практичне здійснення якої „визвольної політики"?

Концепція „визвольної політики", як згадано, виникла вже деякий час тому. Про неї сказано у передвиборчих платформах, на цю тему забирав слово головний республіканський дорадник в закордонних справах Джан Фостер Долес, але ще найконкретніше виступив в цій справі сам республіканський кандидат ген. Айзенгавер, заявляючи на конвенції Американського Леґіону в Ню Йорку, що Америка не може мати „спокійного сумління" так довго, доки поневолені Москвою народи знову не будуть вільні. Але ані Айзенгавер, ані Долес, ані ніхто інший з республіканських лідерів досі ще не сказав, як вони уявляють собі це визволення, бо всі вони найбільш рішучо виступають проти війни. Говориться тільки загально про „динамічну політику"?

На ці республіканські „визвольні арґументи" відповідають демократи і найбільш авторитетну відповідь в цій справі дав державний секретар Ачесон на своєму виступі в Кензас Сіті з кінцем минулого тижня. Він говорив: „Ми, як і кожний, хто поділяє демократичні переконання, що вільні суспільства можуть і мусять виявитись тривкішими та що вони мають велику притягаючу силу, віримо, що це перехилить рівновагу в нашу користь... Але як внаслідок нетерпеливости або немудрости від нас вимагається такого перехилення рівноваги в нашу користь при допомозі сили, коли від нас вимагається, щоб ми силою визволяли території або народи, то такі поради не є ані реалістичні, ані відповідальні".

Дипломатичну відповідь Ачесона попередив ще точнішим з'ясуванням тої справи ген. Алфред Гунтер, шеф штабу очолюваного генералом Риджвеєм головного командування аліянтських збройних сил в Европі. Відповідаючи на запит одного швайцарського кореспондента, ген. Гунтер сказав виразно і недвозначно, що він не вірить в можливість возволення поневолених Москвою народів без війни, а про таку „визвольну війну" не може бути й мови, щоб аліянти її почниали.

Дискусія на ці теми ще напевно не закінчена і ще можна сподіватись багато інтересних заяв та думок в цій справі. Проте вже сьогодні можна твердити, що вже сама дискусія становить величерний крок вперед в американській закордонній політиці відносно Совєтського Союзу.

Микола Очерет

ТРИ ПОДІЇ

Ще 17 серпня до Москви приїхала велика комуно-китайська делеґація, що складається з 15 осіб, переважно військових і господарських експертів, на чолі якої є прем'єр і міністр закордонних справ Чоу-Ен-Ляй. Знаючи совєтські звичаї можна з певністю твердити, що світ нешвидко знатиме про зміст нарад, які ведуться між Червоним Китаєм та Совєтським Союзом, але в дипломатичних колах згадують такі проблеми: корейська війна, можливість війни в південній Азії та на европейському континенті, совєтсько-китайське відношення до Німеччини та Японії, а найголовніше — справа совєтсько-китайських взаємовідношень. І саме в час перебування цієї делеґації в Москві генеральний секретар Центрального Комітету ВКП (б) Сталін заповів на 5. жовтня з'їзд партії, що на ньому передбачена структурна зміна верховних органів партії, а в зв'язку з цим і кардинальна зміна „генеральної лінії". В західних коментарях цієї події стверджується, що комуністична партія йде далі шляхом нацистично-фашистівського розвитку та що запляневаний з'їзд санкціонує перетворення партії в російську націонал-фашистську.

Назва ВКП(б) змінюється на „Комуністична партія СССР", але не треба забувати, що совєтська термінологія не збігається з західною і те, що в Кремлі називається: „комунізмом", те саме на заході звуть „націонал-фашизмом". Отож збіг цих двох подій вносить ясність і стає очевидним, що в Кремлі твориться нова „вісь" Москва-Пекін, на зразок бувшої осі Берлін-Токіо.

Саме в цей час трапилась в Ню Йорку ще одна подія, а саме відбулась конвенція Американського Леґіону і парад по П'ятій евеню. В параді брало участь більше 75.000 леґіонерів, а спостерігало цей парад більш трьох мільйонів мешканців Ню Йорку. У промовах на конвенції було з'ясоване ставлення американців до новоутвореної осі. Генерал Вільям Доновен, що в часи другої світової війни очолював американську розвідку, в своєму виступі заявив, що „політика стримання совєтської агресії ганебно завалилася" і що Вашинґтон проводячи цю політику виявив повне нерозуміння мети і методів ворога". „Я рішуче відкидаю вислів „холодна війна" — сказав генерал Доновен. — Цей вислів придумано для того, щоб заспокоїти наші страхи. Йде не холодна, а справжня війна в Кореї, а ми боїмось цю війну назвати війною і говоримо про неї як про „поліційні дії". Ворог посилає до нас своїх агентів аби саботажем та диверсіями ослабити нашу боєздатність, а чому нам не відповісти йому такими самими же мірами. Злучені Держави лише зараз почали розуміти всю необхідність рішучих дій. Скрізь де люди підіймають прапор боротьби за свою свободу, вони мають право розраховувати на нашу допомогу і підтримку. Під час другої світотової війни на сіямську територію спустили на парашутах сорок американців і сорок сіямців, щоб керувати діями проти японців. Чому цього ми не можемо зробити зараз?"

Така думка військовика, а ось що пише про цю ж справу колишній посол ЗДА до СССР і Франції, найкращий знавець СССР Вільям Булліт, що недавно об'їхав схід, щоб обізнатись з ситуацією на місці:

„Сталін, що 1945 року мав 200 мільйонів під своєю владою, тепер має аж 800 мільйонів. До свого воєнного потенціялу він має намір додати ще 700 мільйонів азійців і багаті ресурси країн де вони живуть. Як не пощастить перешкодити його плянам, вільні нації матимуть справу з 1500 мільйонами ворогів. В Азії Захід потребує спільників, охочих воювати. Один такий партнер уже готовий до бою, а саме китайський національний уряд на Формозі. Але уряд ЗДА, посилаючи власну молодь стримувати червону агресію в Азії, забороняє китайському національному урядові вжити свою армію проти комуністів. Ця армія має 600.000 вояків, більше ніж ЗДА і Об'єднані Нації мають у Кореї всі разом. Повітряна фльота має понад 2.000 пілотів, з яких принаймні 1000 перейшло вишкіл в Америці. Морська фльота має шість добре керованих ескортів винищувачів, кілька десантних човнів і багато малих одиниць. Коли китайський національний уряд запропонував надіслати свою армію до Кореї, Вашинґтон відхилив цю пропозицію. Пізніше президент наказав 7-ій американській фльоті захищати Формозу від нападу комуністів, але разом з тим не дозволив китайським націоналістам атакувати комуністів. Два-три американські винищувачі патрулюють формозьку протоку шириною на 120 миль. Щодня кораблі проходять цією протокою, везучи зброю та постачання для китайських комуністів і все це буде вжито проти американських вояків в Кореї. Деякі з кораблів — польські комуністичні — везуть з Гдині совєтську зброю до Кореї. Накази з Вашинґтону забороняють діяти китайській національній фльоті, що могла б спинити і хоче спинити цей рух. Китайського вояка характеризує гаряча любов до Батьківщини. На Формозі це почуття виливається в пекуче бажання воювати проти китайських комуністів на континенті. Поки є віра в остаточну перемогу над комуністами, бойовий дух буде високий і фізичний тягар важких побутових обставин сприйматиметься безжурно. На Формозі всі однаково вбогі. Сім мільйонів цивільного населення не могли б утримати 600.000 армії, як би хтось жив заможньо. Всі, без винятку, живуть бідно. Сержант американської армії на Формозі дістає платню в 15 разів більшу за платню повного генерала китайської національної армії. Національний уряд Формози — це режим злиденного існування й невсипучої думки. Хабарництва нема. Чесність президента Чан-Кай-ші поза всяким сумнівом. Він живе як аскет, підтримуваний глибоко християнською вірою. В його адміністрації й армії на континенті було багато підкупних людей. На Формозі цих людей нема. Найкращі голови й найвидатніші особистості входять до складу уряду на Формозі. Щодо порядности і компетенції вони заслуговують найвищої оцінки. Їх було замало в Китаї, щоб створити непідкупний уряд для 450 мільйонів китайців, здеморалізованих інфляцією і спустошеннями країни, що їх спричинила дванадцятирічні напади японців і комуністів. Але тепер вони вправно і чесно керують Формозою не меншою за Голандію. Населення Формози (переважно фармери цукрових і рижових плантацій) вибирає з-поміж себе представників до міських і районових управ і високо цінує свою, недавно здобуту, політичну свободу. На острові абсолютний порядок. Нема ні бандитів, ні жебраків. Тіні на цій утішній і імпозантній картині суто матеріяльного характеру. Армія погано озброєна. Формоза, з її переважно сільсько-господарською економікою, не може виробляти літаків, гармат, не в силі забезпечити десант. Якщо армія, повітряна й морська фльота будуть покликані до боротьби проти комуністів, ЗДА мають спорядити їх. Уряд ЗДА обіцяв привезти достатню кількість військового устаткування до 1. липня 1951 р. На 1. січня 1952 р. тільки 3% заповіджених матеріялів надіслано, а з матеріялів, що їх ЗДА мали привезти до 1. липня 1952 р. ще нічого не прибуло. Китайські націоналісти звикли до того, що ЗДА не додержують своїх обіцянок, але вони не втрачають надії. Вони надзвичайно вдячні за 18 мільйонів долярів цьогорічної допомоги, але цього не досить — конче потрібні ще 30 мільйонів долярів. Додаткові ж 40 мільйонів на нітроген та електроцентралі багато допомогли б Формозі мати самодостатню економіку. Сталін може спробувати скористатися з недостатнього озброєння Формози й атакувати острів великими силами. Але вони зустріли б одчайдушний спротив, а достатню кількість одиниць 7-ої фльоти підсилили б мабуть своєчасно з Кореї. Проте якнайшвидший довіз на Формозу потрібної зброї унеможливив би будь-який напад. А крім того, зброю, потрібну для захисту, можна використати також і для нападу. Відповідне постачання десантними човнами, літаками і зброєю дало б китайським націоналістам змогу заатакувати флянг китайської комуністичної армії в її русі на Індокитай. Сталін не попереджає про свої удари, але ясно, що він має на меті захопити Індокитай якнайскорше".

Ми свідомо навели тут такий великий уривок з статті Вільяма Булліта, бо він яскраво характеризує не лише становище на Формозі, а й на европейському континенті. Дайте зброю в руки кожного з народів за залізною заслоною і світ дивуватиметься бойовому духові найменших з цих народів. Згадаймо лише фінів, щоб переконатись у можливості цього.

Новоствореній осі Москва-Пекін треба протиставити другу, нову вісь: Вільний Захід — пригноблені росіянами народи. Тоді розпадеться жахлива країна насильства і рабства СССР і всі звільнені народи житимуть у своїх незалежних державах. Тоді і тільки тоді зупиниться повсякчасне зброєння, бо не буде місця деспотії, терору і сили, а буде скрізь діяти слово і право, як маємо зараз на острові Формоза, де населення тішиться з своєї політичної, так тяжко добутої, свободи.

М. Заклинський

Як поліпшити наші імпрези

Саме починається по вакаційній перерві сезон імпрез. Знову, як і раніше, виринає у зв'язку з ними те саме питання: Як осягнути їх вищий мистецький рівень, у першу чергу наших репрезентативних національних свят, щоб вони захоплювали і виховували громадянство. Пригадуються критичні завваги, нарікання і статті в пресі з минулих літ, а саме: імпрез забагато, тривають задовго, що подібні вони одна до одної і тому нецікаві, що й вони перестають грати додатню ролю в нашому життю.

Над цею справою слід би призадумася тепер, на початку нового сезону. Святкування пам'яти наших героїв, заслужених діячів і важливих історичних річниць повинні, як відомо, виконувати серед наших людей, розкинених по великих містах, виховне завдання першорядної ваги: Повинні пригадувати про далекий рідний край і закований наш нарід та про наші обов'язки супроти них; повинні оживляти наші національні традиції та плекати рідну культуру. Це все дуже важне. Тому й повинні ми призадуматись над способами, як поліпшити наші імпрези, як влити в них нове життя.

На основі власних помічень і міркувань, розмов на ці теми і голосів у часописах дійшов я до таких висновків:

1) Основна недостача наших імпрез — тих, що повторюються щороку і більшости принагідних — це їхня шабльонність. Вони подібні одна до одної і промовами, і не все вдатним добором пісень, і недотягненнями деклямацій, і браком оріґінальности й суцільности в програмі, і недостачею важливих мистецьких засобів, як рецитації, інсценізації, збірні деклямації, тощо.

2) Товариства, що збираються спільно уладити котрусь із всенародніх імпрез, як свято Соборности і Незалежности, Шевченкові роковини, річницю 1. Листопада, свято в честь Петлюри і Коновальця, чи генерала Чупринки, та ін. — повинні приєднати до цього почину по змозі всі головніші товариства в даному місті. Це потрібне не лиш тому, щоб комітет того свята мав під руками більшу кількість культурних сил і зміг поставити імпрезу на вищому рівні, але й на те, щоб тим робом запобігти зайвому подвійному святкуванню тієї самої річниці.

3) Комітет для уладження імпрези слід вибирати старанно. Йде про те, щоб підібрати людей, що мають не лише час і охоту, але й уміння добре її підготовити. Тому повинні попасти до комітету переважно громадяни, що мають щось спільного з мистецтвом: Письменник, театральний мистець, маляр, музика, літературознавець і т. п. В більших осередках нашої еміґрації це легко осягнути. Зокрема в тих, де є літературно-мистецькі клюби. Ці люди повинні укладати програму імпрези і підготовляти її!

4) Святочна промова повинна бути не задовга і цікава змістом та оріґінальними думками а не лише цвітистим стилем, як це часто буває. Тому комітет даної імпрези повинен усталити особу промовця на півтора, або хоч на один місяць наперед. щоб він мав час поритися в книжках і докладно передумати потрібний історичний і літературний матеріял. Його ж промова повинна давати слухачеві глибше розуміння святкованої події чи особи та пояснити її значення для теперішности. Промовець не повинен бути хтось, що часто вже промовляв на подібних імпрезах у тому ж місті, бо йому важче здобутися на новий підхід до справи.

Шкідливі були б дві промови на одній імпрезі. Якщо вони виявились би конечними, тоді одна з них повинна бути коротка, тривати яких 10—15 хвилин. Щось інше на принагідному святі в честь видатного ідеолога, науковця, військовика, чи політичного діяча. Там може і повинно бути більше промов, бо співи й деклямації зайві.

5) Деклямації — це чи не найслабша точка наших імпрез. Вони в першу чергу зле підібрані. В імпрезовому комітеті повинен бути, як я вже зазначив, хтось добре обізнаний із нашою літературою, що завдав би собі труду роздобути потрібні збірки поезій і деклляматори та підібрав би відповідні до свята деклямації. Найвартісніші поетичні твори переважно дуже трудні для деклямації. Найкраще доручити їх театральному мистцеві, або іншому знавцеві мистецтва живого слова, хоча прийшлось би запросити його з іншого міста. Якщо це не можливе, подбати, щоб особи, що їм доручено деклямувати, повчились у знавця, або відбули з ним хоч першу й останню пробу. Якщо імпрезові комітети виявлятимуть у тій спра-

(Закінчення на стор. 3)

Вол. Дорошенко

З МОЇХ СПОГАДІВ

(2)

Здавалося, що він не живе на цьому світі. Мабуть тому, що під впливом родинних подій і обставин (смерть гаряче любленої матері, розходження з батьком, що скоро після цієї сумної події оженився) він від довшого часу не давав про себе знати, занехавши свою письменницьку діяльність та закопавшися з головою в громадську роботу десь у себе на Покутті. Не знаю, чи навідувався Стефаник тоді до Львова й де там бував, тільки в НТШ я його не зустрічав. І тільки аж за першої світової війни довелося мені з ним зустрітися, познайомившись в далекому Відні, де зібралася численна колонія втікачів перед москалями з усіх сторін Західньої України. Тоді то я за короткий час пізнав багато більше галицько-буковинських патріотів різної масти, ніж перед тим у Львові, стрічаючися з ними чи то в канцелярії „Союзу Визволення України", чи то на різних засіданнях, зборах, імпрезах або в популярних в тодішніх еміґрантських колах каварнях та ресторанах. Але Стефаник появився у Відні тільки в 1916 р., а я восени того року вже вернувся до Львова, до бібліотеки НТШ, не встигши якслід зазнайомитися з ним. Мої віденські зустрічі з Стефаником були надто припадкові й короткі, каварняні, тож і наші взаємини не пішли далі чисто формальної знайомости, не зважаючи на те, що я був у дуже добрих, дружніх відносинах із його близьким приятелем Ярославом Весоловським, що перед війною був редактором „Діла", а за війни служив в інформаційно - журналістичному бюрі австрійського міністерства закордонних справ. Стефаник жив у Відні в гостинниці в одній кімнаті з своїми приятелями Левком Бачинським і згаданим Ярославом Весоловським. Пробув він у Відні цілий рік і власне тоді розпочав наново свою літературну діяльність. Завдячуємо цей зворот саме Весоловському, що просто не давав Стефаникові жити, намовляючи: „Пиши й пиши!" Весоловський тоді ладив календар і конче хотів, щоб Стефаник дав щось до нього. Стефаник відмовлявся. Приятелі через це мало не посварилися. Вкінці прийшло до згоди під умовою, що Весоловський купує Стефаникові їжі й пляшку горілки й на цілу ніч забирається з хати, залишаючи свого приятеля самого, щоб своєю присутністю не перешкоджати йому в творчості. Прийшовши вранці, Весоловський застав Стефаника цілком вичерпаного і блідого, як полотно. Навкруги по підлозі валялися шматки паперу, а на столі лежало кілька записани сторінок. Це була новеля „Дитяча Пригода", написана десь при кінці 1916 року, а надрукована в календарі „Української Бесіди" на рік 1917 (виданому в Відні в 1917 р.). Горілки не було й сліду. Тоді ж таки написав Стефаник у Відні й другу новелю „Марія", що появилася в календарі „Кривавого року", зредагованого Яр. Весоловським.

Невдовзі Весоловський помер на сухоти. Стефаник дуже болісно відчув передчасну смерть свого приятеля, якому українська література завдячує відновлення його творчости. Не знаю, чи збереглася фотографія, що представляла Стефаника з його друзями перед домовиною Весоловського. Мені прислав цю групу з Відня хтось із приятелів, а я передав її був до Музею НТШ. На цій фотографії Стефаник виглядає дуже зажуреним.

Ближче довелося мені пізнати Стефаника вже по його повороті до Галичини. В 1917 р. відновили ми з Гнатюком, з його ініціятиви, перервану війною видавничу діяльність відомого перед світовою війною видавництва „Українсько-Руська Видавнича Спілка", заснованого у Львові в 1899 р. з нагоди століття нового українського письменства. Тепер ми переіменували його на „Українську Видавничу Спілку". Однією з перших книжок випущено тоді Спілкою, було саме друге видання Стефаникової збірки „Дорога". А що я був головним помічником Гнатюка у веденні Спілки, то це й було причиною моєї ближчої знайомости з Стефаником. Ми невдовзі заприязнилися й, коли я того ж таки року почав видавати популярну бібліотеку „Відродження" для українців-вояків рос. армії, що перебували в австрійському і німецькому полоні, то серед інших книжок белетристичної серії задумав пустити нове видання його „Синьої Книжечки". Він охоче дав свою згоду й рішуче відмовився взяти гонорар з огляду на мету видавництва — ширити українську книжку між братами - наддніпрянцями. Це друге видання першої Стефаникової збірочки з пропущенням тільки останньої новельки „Портрет", вийшло у Львові з друкарні „Діла" в літку 1918 р. з увагами Гнатюка про Стефаникову мову й моїм словарцем менше зрозумілих слів, але навмисне датоване: Київ 1914, друкарня Київської 5-ої Артільної Спілки, як і інші випуски видавництва, тому, що малосвідомі полонені з недовір'ям ставилися до книжок, виданих закордоном. Видавництво „Відродження" було окремим автономним відділом „Союзу Визволення України", а його видання розходилися майже виключно по таборах полонених українців. Але „Синя Книжечка" пішла майже вся безпосередньо на Наддніпрянщину. Друкарня „Діла" по видрукуванні книжки передала її, як було умовлено, на склад до книгарні НТШ, а тут якраз приїхав до Львова др. Модест Левицький закуповувати книжки для заснованих ним залізничих кіосків. Зайшовши в цій справі до книгарні й побачивши „Синю Книжечку", він забрав майже цілий її наклад. Тому в Галичині це видання стало відразу бібліографічною рідкістю, та й на Наддніпрянщині його ледви чи має навіть бібліотека Академії Наук.

Приязне відношення Стефаника до наддніпрянців та їх культурних потреб мене, розуміється, незвичайно зворушило. Незабаром пам'ятні листопадові дні 1918 року ще більше нас зблизили. Стефаник тоді разом із іншими провінціяльними делеґатами брав участь у засіданні Української Національної Ради у Львові. Заскочений подіями мусів він разом із своїми товаришами з краю якийсь час перебувати в столиці Галицької Землі. В тому часі я мешкав у камениці НТШ, при вул. Чарнецького 24, де містилася бібліотека товариства, якою я керував і Музей. Там жили також і Стефаникові приятелі — Вол. Гнатюк і др. Микола Шухевич, синдик Т-ва. І от тоді я день-у-день стрічався з Стефаником у котрогось із них, головно у нежонатого Шухевича, в якого Стефаник проводив усі, вільні від засідань, хвилини. Через воєнні події бібліотека була для публіки зачинена і я часто заходив до Гнатюка, то до Шухевича, щоб посидіти та погуторити з добрими людьми про події дня.

(Далі буде)

Лев Шанковський

РОЗКЛАД РОСІЙСЬКОЇ АРМІЇ В 1917 РОЦІ

(З нагоди 35-річчя)

(3)

Третій Військовий З'їзд відбувся 2-12 листопада 1917 року в Києві при співучасті майже трьох тисяч делегатів від армії, фльоти й запілля. З'їзд віталн представники французької, бельгійської і румунської військових місій. Цей З'їзд поставив Центральній Раді вимогу, щоб вона на найближчій сесії проголосила Самостійну Українську Республіку. Кілька днів пізніше, дня 20. листопада 1917 року, Українська Центральна Рада проголосила III. Універсал.

Дня 27. грудня 1917 року відбулись по всій Російській імперії, а також в армії й фльоті, вибори до Всеросійських установчих зборів. Не зважаючи на великий натиск большевиків, що вже були при владі, не зважаючи на шалену агітацію за большевицький список, в армії й фльоті, списки українських партій, що підтримували Українську Центральну Раду в армії й фльоті дали 535.843 голосів. Оце число розподілялось так: Північний фрон 88.956 голосів; Західний фронт 85.062 голоси; Півд. зах. фронт 168.354 голоси; Румунський фронт 180.576 голосів; Чорноморська фльота 12.895 голосів; Разом 535.843 голосів. Немає вісток з кавказького фронту. Значить, на місяць перед Крутами, на фронті й фльоті було 535.843 свідомих українських вояків, що не зважаючи на натиск і неперебірчиву большевицьку агітацію віддали свої голоси на українські списки.

В 1917 році, російська армія поділялась на фронти. Були такі фронти: Північний, від м. Риги до р. Десни, Західний, від р. Десни до р. Прип'яті, Південно-західний, від р. Прип'яті по Буковину, Румунський, від Буковини до Чорного моря і, Кавказький, проти турецької армії, глибоко у Вірменії.

Фронти поділялись на армії, знов же армії на корпуси, звичайно трьохдивізійного складу по 4 піші полки в кожній дивізії поруч гарматних (одна бригада), технічних і допоміжних частин. Російська армія начислювала, в 1917 році, 12 армій й окрему (особу) армію, 50 корпусів і приблизно 200 дивізій. Всього під зброєю було (разом з вишкільними й запасними формаціями та запільними установами) 10 мільйонів, в тому около 4 мільйони українців.

На Північному фронті були 1, 5 і 12 армії та війська Ревельського укріпленого району. Цей фронт належав до найбільш здеморалізованих та просякнутих большевицькою заразою, що ширилась з Риги, Двинська й Петрограду. Не зважаючи на те, саме на цьому фронті був дуже сильний український рух за відокремлення. У І-ому Збірнику „За Державність", полк. генштабу Савченко стверджує, що українці були панами положення в 12. армії. Їх армійський військовий з'їзд вітав ген. Радко-Димитрієв, к-р армії. На цьому фронті українськими стали різні частини, що врешті зібрались в 21-ому армійському корпусі, що цілком став українським. Українці 1-го кінного корпусу (8-14-17 кінні дивізії) зібрались в 14. кінній дивізії, що теж стає українською частиною. У вересні 1917 року, коли німці наважилися здобути місто Ригу, а російські частини відмовились воювати, українські частини 21-го армійського корпусу й 14 кінної дивізії заступили німцям дорогу й видержали на своїх частинах аж до перемир'я. Тільки після Берестейського договору, 21-ий армійський корпус прибув на рідну Чернигівщину для демобілізації. 14 кінна дивізія загинула в боях з переважаючими большевицькими силами на Білорусі.

На Західньому фронті стояли 2, 3 і 10 армії. На цьому фронті українців було розмірно мало. Ген. Петрів подає такі цифри для 2 армії: III. Сибірський корпус — 10% українців, І. Гренадирський — 6%, IX. армійський корпус — 35%, XXIII. армійський корпус — 5%. З цих стягів 2 армії українським став IX. армійський корпус (диви спогади др. Галини в 4-ому збірнику „За Державність"), знов же українці III. Сибірського корпусу, головно 7. Туркестанської дивізії, згуртувались в полк ім. Гордієнка, що під командуванням ген. Петрова (тоді полковник генштабу) пробився зі зброєю в руках на Україну і брав участь в І. Визвольних змаганнях як „Кінний гайдамацький ім. Кошового Отамана Гордієнка полк." „Гордієнківці", що воювали в складі Запорізького корпусу, записали себе на віки-вічні до реєстру відновленої української армії.

У складі Південно-західнього фронту були 7, 8 11 й Окрема армія. На цьому як і на Румунському фронтах, що безпосередньо притикали до України, рух за відокремлення українських частин почався найскорше й охопив найбільші розміри. Українські частини цього фронту несли головний тягар червневої офензиви Керенського і понесли в цих боях важкі втрати. Ось напр. 155. піша дивізія УІ. армійського корпусу втратила, в цих боях, 75% свого особового складу. Першим відокремився, на цьому фронті, XXXIУ. Армійський корпус під командою майбутнього гетьмана, ген. П. Скоропадського ,бо став „І-им українським корпусом". У першій війні з большевиками, цей корпус відограв важливу ролю, забезпечуючи Київ від півдня, від збольшевичених частин російської армії. Тоді І. український корпус зайняв два залізничі вузли: Жмеринку й Козятин і роззброював усі російські частини, спрямовуючи їх окружними шляхами на Московщину. Черговим українським корпусом, на цьому фронті був УІ. Армійський корпус, що його переіменовано в II. Січовий Запорізький корпус. Командиром корпусу був ген. Мандрика. Оцей корпус відограв велику ролю в червневій офензиві Керенського, за що здобув признання російського командування фронту, що повідомляло Український Генеральний Військовий Комітет телеграмою: „шестой корпус честно исполнил свой долг перед родиной". Але, щоб виповнити втрати, які мав цей корпус у цій нещасній офензиві, треба було надіслати 17 маршових рот поповнення з Києва, така маршова рота нерідко в складі 1000 вояків. Корпус стояв на фронті аж до перемир'я і тільки після Берестейського договору почав відправлятись в Східню Україну для демобілізації. Під час першої війни з большевиками звільнив від большевиків Староконстантинів, привертаючи всюди лад і не допускаючи до грабунку населення й погрому старшин. Після Берестейського договору німці були вже на Лівобережжю, коли частини II. Січового корпусу й Богданівського полку, що „за кару" був висланий з Києва на фронт, займали позицію на фронті, що проходили Галичиною. Після Берестейського договору, вони в порядку передали австрійцям окуповані ними повіти Галичини й пішли демобілізуватись в рідну Харківщину.

Крім цих двох корпусів, на фронті було ще декілька українських дивізій і полків, головно в Окремій армії. Разом рахували тоді, на Південно-західному фронті 17 українських дивізій.

(Кінець буде).

Як поліпшити наші імпрези

(Закінчення зі стор. 2)

ві потрібну дбайливість і вимогливість, деклямація стане окрасою імпрези і в святкових залях лунатимуть наймогутніші поезії Шевченка, Франка, Лесі Українки і новіших творців.

Щоб уміння деклямувати поширилося серед нашої громади, зокрема серед молоді, треба зорганізувати в більших наших осідках однорічні декляматорські курси під проводом видатних мистців живого слова.

6) Суттєво причинились би до поліпшення і зрізнороднення програм наших імпрез інсценізації, збірні деклямації і рецитації. Невідомо чому бачимо їх на наших імпрезах рідко і переважно зле виведені. Які великі мистецькі вартості вносить у святкування добре підібрана і виконана рецитація, переконались присвні на недавньому святі в річницю Бродів у Ню Йорку. Блавацький вибрав новелю „Сини", одну з наймогутніших у Стефаника, дуже відповідну для цього вояцького свята, і дав зразок, як повинна виглядати добра рецитація.

Інсценізація вимагає чимало часу і праці, та й розшуків, бо в нашому письменстві обмаль сценічних картин, що були б відповідні для святкових імпрез. Труд оплатиться, бо коли вартісна змістом інсценізація добре відіграна, вона вносить в імпрезу так багато життя, що вирішує про її вартість і про позитивну оцінку.

Для збірної деклямації підходять поетичні твори з сильною драматичною дією. Коли таку поезію спільно деклямує кілька старанно підготованих осіб, вона зискує на силі і яскравості. Я чув раз дуже вдалу збірну деклямацію уривку з Шевченкових Гайдамаків „Гупалівщина", який із великою картинністю віддає розмах і грозу могутнього народнього зриву. Враження було куди сильніше, як всилі була б осягнути найкраще виголошена одинична деклямація того твору. На одній нашій імпрезі чув я збірну деклямацію якоїсь ліричної речі, але вона не викликала найменшого враження.

Трудноші змістом інсценізації а то й деклямації треба пояснити в програмах, які роздасться. Адже головна мета, щоб усі присвні зрозуміли хід думок у даному творі, бо аж тоді зможуть сильно відчути його.

7) Підбір пісень, що їх співають наші хори й солісти, не все влучний. Інколи вони вносять діссонанс у загальний настрій імпрези, розбивають її настроєву суцільність. Так на свято в честь Петлюри і Коновальця, чи Шевченка попадали жартівливі пісні. Зокрема солісти, буває, співають на „біс" речі, що ніяк не підходять до настрою такого поважного свята — і цим профанують його. Вина тут імпрезових комітетів, що не устійнюють цих справ із солістами і дірігентами. Не менше порушують суцільний настрій таких свят, як Незалежности і Соборности, або 1. Листопада — чутливі та сумовиті пісні. Це великий промах. У нас на жаль, і досі не перевелися люди, яких навіть свято найбільшої перемоги, чи всенардньої радости настроює плаксиво і панахидно. Ясно, що і при перемозі мусять бути жертви, але їх слід поминати, згідно з давнім звичаєм, при окремій нагоді — підчас Зелених Свят Отже підчас свят радости і перемоги сумовиті й розлілі пісні та панахиди не на місці!

У нас велика недостача нових пісень для хорів, що віддзеркалювали б настрій згаданих свят. Поки таких сучасних пісень перемоги і тріюмфу мало, треба звертатися до давніших, сперед кількох десятків років, і до козацьких.

8) Щоб імпреза не була перетяжена точками і задовга, повинні комітетові усталити з годинником у руці, скільки хвилин триває кожна точка. А то імпреза проти волі і передбачення комітету триває нераз удвоє довше, як повинна, перевтомлює слухачів і забирає їм забагато часу. Наслідком цього чимало присвних відходять перед кінцем програми.

На наших імпрезах існує дивовижний звичай, що велика частина публики запізнюється. Запізнені приходять гуртами підчас концерту, шукають за своїми місцями, голосно розмовляють, протискаються в рядах до своїх місць, топчуть по ногах і довго присвним перешкоджують. З цим лихим звичаєм слід би боротися, одначе імпрезові мітети йдуть на руку запізненим. Зволікають з початком, щоб точні почекали на пізних і не видають зарядження, щоб запізнених примістити аж до перерви на вільних місцях позаду залі. Це лихо поширюється, бо точні покутують свою точність а поволі відучуються її.

Імпрезові комітети і голови наших товариств повинні би, для громадського добра, повести боротьбу з запізнюванням, бо воно, як і задовге тривання імпрез, також важливі причини, що імпрезові залі порожніють. Призвичаїти громаду до точности, цієї „королівської ввічливости", можливо лиш тим одним способом, щоб управи наших товариств і комітети наших імпрез самі її допильновували.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

Конечність видати український адресар

Передова „Свободи" з дня 16 серпня 1952 пише про потребу інформації про наш стан посідання та про успіхи наших поодиноких людей. Ця думка логічно веде також до потреби видати щось у роді „Гу із гу" — списка наших установ та підприємств.

Така книга з одного боку додавала б самопошани нам самим, а з другої сторони свідчила б перед другими про нашу вартість та про наш вклад у життя та розвиток цієї країни.

Та, при наших відомих видавничих умовинах, видання такої книги це музика будуччини.

Проте, друга справа, не менше важна і яку можна багато легше зреалізувати, — це видання української адресової книги.

Колись у нас у дома в кожному календарі був обширний адресар. Список наших усіх центральних установ із інформаціями про їх діяльність, список — звичайно за місцевостями — наших провінційних установ, лікарів та інших професіоналістів, наших торговельних та ремісничих підприємств тощо. Кошти поміщення адреси був мінімальний — мабуть 1 золотий. Були також спроби видати осібні адресарі.

У ЗДА стрічаємо по календарях та різних шематизмах також свого роду адресарі, одначово ж тільки частинні. Видання наших церков містять тільки адреси своїх парохів та організацій з ними зв'язаних. Видання Братніх Союзів тільки адреси своїх клітин і т. д.

Дуже часто хтось потребує адреси якоїсь нашої центральної, стейтової чи місцевої організації. Часом, щоби довідатися через неї про адресу якоїсь особи, часом, щоби засягнути інформацій про умовини праці та можливості поселення в даній місцевості, щоби запевнити собі прелегента чи мистця згл. мистецький ансамбль на святі, академії чи маніфестації. Люди чи організації потребують адрес центральних та місцевих установ в десятках інших громадських чи приватних справ. Але коли хтось не має цілої колекції адресарів різних установ або архіву вирізок із преси з адресами установ — припадково там поданими, той мусить шукати адреси шляхом — деколи довготревалої переписки з різними знайомими.

Тому можна б зарадити, — видавши можливо повний і сестиматично доповнюваний адресар українських установ та — евентуально — й підприємств у ЗДА.

Мені. необзнайомленому з видавничими справами, важко говорити про фінансову калькуляцію такого видавництва. Всетаки — опираючися на скількости адрес, які повинні бути там поміщені, треба припустити, що таке видання повинно оплатитися, коли ціною за поміщення адреси буде ціна одного примірника адресара ,очевидно повна, без жадних книгарських опустів.

За підставу цього твердження беру слідуючі приблизні цифри. В ЗДА є напевно коло 1000 відділів наших Союзів, коло 400-500 парохій усіх наших віровизнань, поважне число відділів різних ветеранських, жіночих, молодечих, політичних та других організацій, велике число різних стейтових та других організацій. Треба числити, що таких адрес установ та їх відділів збереться принайменше 2,500 — 3000. Коли до того додати адреси українських купців, промисловців, ремісників, адвокатів, лікарів, та інших професіоналістів, вчителів музики, співу, танцю та мистців і мистецьких ансамблів, то напевно збереться до 5.000 адрес, що повинно вповні вистачити, щоби з самої передплати покрити кошти видання.

Хто повинен взяти на себе це видання? З технічних оглядів, бо лише такі, а жадні принципові чи престіжові огляди, які так багато нам шкодять у всіх громадських справах, повинні рішати в такій важній справі, повинна це бути якась наша центральна установа згл. якесь наше видавництво. За тим промовляла би та обставина, що такій установі легше було б перевести рекляму видавництва та зібрати потрібні адреси. Це останнє найкраще було б робити централізованим порядком, одержавши від центральних установ та професійних організацій адреси усіх підлеглих одиниць. Решту поодиноких адрес треба б зібрати шляхом оголошень та аквізиції.

Тою справою могла би зайнятися також — за прикладом видавництв — котрась з наших установ, що видає календар — додаючи до нього адресар. Хай навіть не дуже об'ємистий, але не односторінний.

У всякому разі кожний, що брався б до видання так конечної в нншому громадському життю речі як адресар, повинен числити на поперття усіх наших чинників.

Др. Роман Верес

ВСЯЧИНА

НЮ ЙОРК ВІДМОЛОДЖУЄТЬСЯ

Статистичний відділ міста Ню Йорку подає до відома, що це найбільше в світі місто відмолоджується. Статистики нарахували, що в останніх десяти роках на 143,000 людей більше прибуло до Ню Йорку, як виїхало з того міста до інших місцевостей. Статистика показує, що 90 відсотків з тих, що залишили Ню Йорк, були старші люди в віці від 45 до 64 років. Сто тисяч більше прибуло до Ню Йорку людей у віці до 34 років, як виїхало у тому самому віці зі світової метрополії. Повідомляють також, що велике число дітей, які народилися в Ню Йорку після другої світової війни, залишили місто. Але Ню Йорк не мусить боятися ,що число його мешканців зменшиться, бо від 1940 до 1950 року населення Ню Йорку зросло на 436, 962 мешканців.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В АНГЛІЇ

Репрезентативний концерт

Реорганізований хор „Гомін", під мистецьким керівництвом п. Пасіки та менчестерська танцювальна група „Орлик", під керівництвом балетмайстра п. Дністровика, виступили в Чітгам Паблік Гол, у Менчестері, у великому концерті української пісні й танцю. Балетна група, що відповідно до потреби міняла свої одяги (гуцульські — на чумацькі, чумацькі — на козацькі і т. д.), та хор виступали кілька разів на „біс".

Поруч хору і балету, також дуже успішно виступали солісти — панна Солтикевич і п. Бабуняк. І солісти, і хор, і балет добре відомі не лише українцям, але й туземцям в Англії та Шкотії, і тому так багато їх прибуло на цей концерт. Всі вони, а особливо панна Солтикевич, збирали рясні оплески і часто були предметом бурхливих овацій. На жаль, велика заля виявилася замалою, навіть не було де стояти, а не то, щоб сидіти. Багато людей мусіло відійти без квитків, а інші товпилися в дверях, щоб „хоч одним оком глянути і дещо почути"...

Ліквідація Представництва КУК в Лондоні

КУК офіційно повідомив про те, що представництво КУК в Лондоні, Велика Британія, не діє з датою виїзду з Британії голови представництва, Б. Панчука. Б. Панчук очолює український відділ „Голосу Канади".

В НІМЕЧЧИНІ

З церковного життя

В Дорнштадті коло Ульму, в притулку (альтесгаймі) знаходиться тепер 72 православні українці — старші, немічні і переважно самотні скитальці. Недавно змушений був піти до цього притулку і 76-літній о. Митр. Прот. Г. Тимковський, який, не зважаючи на свій вік, одразу приступив до релігійної обслуги своїх братів. Вже приступлено до устаткування сталої при притулкові церковці. Очевидно, тяжке матеріяльне положення мешканців притулку і тут стає на перешкоді, бо мешканці поза мешканням і скромними харчами, одержують на місяць по 8 марок (не цілих два дол.) на свої дрібні потреби.

У зв'язку з цим, Консисторія УАПЦеркви в ЗДА постановила прийти нашим братам з допомогою, висилаючи на руки о. Г. Тимковського на потреби устаткування церковці 25 дол. і Напрестольне Євангеліє.

Реґенсбурґ — оселя „Ам Гоген Кройц"

Після довголітнього скитання оселилось з початком 1952 року ок. 600 українців на новій оселі „Ам Гоген Кройц" у Реґенсбурзі. Це кол. мешканці таборів Альтенштадт, Діллінґен і Кляйнкец. Між ними є велике число хворих на легені й інші недуги, інваліди війни і праці, та ок. 105 дітей шкільного та дошкільного віку. Майже всі вони на утриманні уряду німецької соціяльної опіки, тому, що немає тут можливости праці. Хворі потребують сталої окремої опіки наших допомогових установ.

Організаційне життя зачинає поволі розвиватися, хоча великою перешкодою є брак власної домівки. Впродовж першого півріччя влаштовано тут свято проголошення Самостійности й Соборности України, свято в пам'ять ген. Чупринки, спільне Свячене для дітей, День Матері, а для хворих в лічниці „Ст. Иосеф" аматорську виставу (скетч), яку відіграв місцевий аматорський гурток СУМ-у.

Оселя має мужеський хор під орудою п. М. Глинського. Однак, на жаль, хор не має де робити проб, а покищо „тісниться" в гостинній канцелярії ЗУАДК-у.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Балтімор, Меріленд

З праці відділу УКК

В неділю, 7. вересня 1952 р. Українська Громада міста Балтімор взяла участь в т. зв. „Ол нейшенс дей фестівал".

Підготовку до згаданої участі перевів місцевий відділ УКК при співпраці тут. організацій.

Вже біля 2-гої години пополудні починає заповнуватись людьми кожний куток просторого парку „Гвин Овк Парк", в якому відбувається згаданий фестіваль. Тут сьогодні кожна національна група, яка живе на терені нашого міста, має можність задемонструвати свою ношу, культуру, мистецтво і т. д. Для тої цілі віддно досить пристойний будинок, в якому кожній групі приділено відповідне місце для уладження вистави.

Прибувші на згадану імпрезу поспішають до будинку, щоб оглянути виставки. Об'єктивно приходиться ствердити, що наша виставка була одною з найкращих, в доказ чого біля неї скупчувалось найбільше число глядачів. Виставовий Комітет на чолі з д-р Кавакос (грек) передав подяку за найкращу виставку. Між глядачами був мейор нашого міста Томас Д'Алєксандро, який, оглянувши нашу виставку, сказав: „де ви були до тепер з такими гарними речами? Всім тим, що відвідували нашу виставку — вручувано летючки в англійській мові, під заголовком „Форґаттен Нейшен".. В цій летючці був коротенький нарис про Україну, її простір, людність, культуру і т. д. В другому місці находився український буфет. Наші голубці, борщ, канапки і торти так засмакували, що на протязі двох годин все розпродано. Шкода, що наші пані не приготовили в більшій кількості, а то можна було б зробити добру рекляму, а також і „бизнес".

Зближається 5-та година й народ поспішає заняти місця перед трибуною, на якій відбуватиметься концертова програма. Нашу групу очолює „Міс Україна" панна Надія Іванєвич, тут роджена, яка своєю поставою та національним строєм дуже гарно запрезентувалась. Приходить черга виступу нашої групи. На сцену маршують в національних строях діти Доповняючої Школи, які під проводом о. А. Ілінського відспівують дві пісні: „Чорними хмарами" та „Весно, весно". За це одержують грімкі оплески. До мікрофону підходить інж. Володимир Сушко і виголошує 10-мінут. промову, в якій подає відомості про Україну та її боротьбу. Дует п-ні Ірини Яворської з п. Осипом Головацьким „Люблю дивитись" випав дуже вдало. Сольо п-ні Ірини Яворської „Ой не світи місяченьку" та „Дощик капає дрібненький" теж вийшло дуже гарно. Виконавці одержали бурю оплесків. Танцювальний гурток з передмістя т. зв. Куртіс Бей під проводом п. Ореста Гірняка показав танки: козачок, метелиця і чумак. Публіка нагородила виконавців рясними оплесками. Тут треба пригадати виконавцям, щоби вони на будуче придержувались правильних кроків наших танків, а зокрема в танку „чумак".

Комітет свята роздав 3 золоті пугарі. З них один одержала наша група за найкращі танки.

При кінці приходиться віддати признання та подяку всім виконавцям з концертової програми, а дальше ВП. Паням Луців, Михайлишин і Хариш за гарне оформлення виставки, а в дальшу чергу Вп. Паням Гук, Пісецька і Гуляй з Осередку Мат. Союзу Українок за влаштування буфету.

Кромі цього належиться велика подяка кільком членам з Екзекутиви Відділу УКК, які під проводом голови п. Теодора Чорнія несли цілий тягар підготовки до уачсті в згаданому фестівалі.

В. Камінський,
інф. референт Відділу УКК

Шікаґо, Ілл.

Для Народного Фонду

Як відомо, українське Шікаґо в минулому, 1951 році, зайняло перше місце щодо суми пожертв на Народний Фонд. Було тоді зібрано 17.000 долярів, себто восьма частина цілого припливу із ЗДАмерики. Цей успіх Шікаґо завдячує тому, що тут застосовано спосіб збирання Національного Датку через збірщиків. Місто було розділене на райони і ці ділянки обійшли визначені збірщики — добровольці, що жертвували свій час і працю.

На чолі акції стояла „Ліґа Американців Українського Походження" — голова Ліґи п. Ів. Дужанський, при участі цілої низки видатних місцевих діячів.

Як зазначуємо, і в цьому році Шікаґо уже починає підготовну працю і рішене вибитися на одне з перших місць. Початковим актом — був Український День —24 серпня ц. р. коли секретар Ліґи, п. мгр. В. Нечай звернувся до великого зібрання із закликом до жертвенности на Народний Фонд.

М. Д.

Елизабет, Н. Дж.

З діяльности „Самопомочі"

Старанням нашого голови, п. В. Яворського у нашому Товаристві відбуваються в останню суботу кожного місяця реферати на різні теми.

Минулого місяця відбувся реферат п. з. „Філятелія взагалі, а українська зокрема", який виголосив п. мгр. В. Кривокульський.

Реферат був дуже гарно, річево і солідно опрацьований, а цікавий тим, що поодинокі серії марок, які були обговорювані рівночасно були ілюстровані відповідніми таблицями з марками, що дало змогу слухачам бодай частинно пізнати наші поштові марки державного і недержавного видання.

Жаль лише, що тими рефератами цікавиться тільки невелика горстка членів.

Присутний

УЧАСТЬ НОВОКАНАДИЙЦІВ У КРАЄВІЙ ВИСТАВІ В ТОРОНТІ

Під час цьогорічної Канадійської Краєвої Вистави в Торонті різні етнічні групи нових поселенців у Канаді мали можливість задемонструвати перед тисячами відвідувачів вистави свою народню пісню, музику й танці. В серії тих новоканадійських виступів виконано чотирнадцять різних проґрам, що їх ініціював Жіночий Відділ Вистави при співпраці Ради Приязни і Відділу Громадянства при міністерстві імігpації.

Першою програмою в цій серії були французькі пісні у виконанні Флорія Константа (тенора). З черги танцюристи „Аджінкорт Фолкс Денсерс" під управою Нормана Мур виконали французькі й канадійські народні танці.

Наступного вечора виступали два клюби — австрійський клюб „Едельвайс" і німецький клюб „Гармоні" — з оригінальними танцями й піснями.

В дальшій черзі були болгарські, мадярські, українські ,естонські, литовські, латиські, фінляндські, чеські, голяндські, грецькі та ізраельські народні танці й пісні. Виступав теж китайський соліст із піснями про свою батьківщину та мадярська оркестра в оригінальних мадярських костюмах.

Українську програму в цій серії виконувала група молоді Українського Національного Об'єднання в Гамільтоні.

„Канадійська Сцена"

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ВСЯЧИНА

ПОТОВЩУВАЛИ ІНДИКІВ ПРИ ПОМОЧІ ВОДИ

Уряд харчів і ліків викрив, як при помочі води побільшували індиків деколи аж на два з половиною фунта. Дві гуртівні в Шікаґо поливали водою індиків і тоді їх заморожували та доставляли Сінсіннаті і Клівиленду. На цій операції тратили найбільше крамарі, бо індики розтавали і тратили на вазі. Покупці індоків також мали шкоду, бо индики тратили запах а також інші прикмети після відмороження.

ПРИГАДУЮТЬ ІНФЛЮЕНЦУ З 1918 РОКУ

В Женеві, в Швайцарії, відбувся з'їзд лікарів-науковців з сорокап'яти країн, який остерігав, щоб берегтися перед інфлюенцою, що появилася в Південній Африці. Лікарі пригадують, що ця недуга в 1918 і 1919 роках забрала життя 15 мільйонам людей, коли вона вперше появилася в Европі. Говориться тут про мікроби інфлюенци типу „А", яка знову появилася в Південній Африці, хоч покищо немає поважної загрози для решти світу. На з'їзді були дев'ять спеціялістів від інфлюенци з шістьох країн. Д-р С. Г. Андрюс з Лондону сказав, що „ми не знаємо, що викликало недугу 1918 р." і додав, що, на жаль, „ми не можемо тепер сказати, що подібна катастрофа не зможе повторитися."

НІМІ ФІЛЬМИ ПЕРЕТВОРЮЮТЬ НА ЗВУКОВІ

Фірма „Бел і Гавел" винайшла спосіб, як перетворювати німі фільми, пробиті на обох краях, на звукові. Це перетворювання коштує три і пів цента за одну стопу. Давніше такі фільми можна було перетворювати тільки при копійованні цілого фільму.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співласниками тринадцяти мільйонового Союзового майна!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що звичайні місячні збори відбудуться в середу, 17 вересня, в У. Н. Домі, про Фліт. вул., в год. 7.30 веч. Проситься всіх членів прибути на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени хай не перетягають свого довгу і вирівнають його. На зборах кожний член одержить тікет на наш 50-літній Ювилейний Бенкет, що буде 30 листопада ц. р. ціна $5. При плаченні вкладок кожний член має зложити найменше 1 дол як свій даток на закуплений У. Н. Союзом Старечий Дім. Крім цего щоб не забули заплатити похоронне п. бл. п. Онисика. Хто з членів старих чи нових не має ще товариської відзнаки, хай зголоситься до секретаря. Відзнака на довшій встяжці є у ціні $2.25.

— **В. Кушнір**, секр.

Виступ українських танцюристів з нагоди господарської виставки

Мінеола, на Лонґ Айленд, коло Ню Йорку. — У п'ятницю увечорі, 12 вересня, група „Українських Танцюристів" і дитячий відділ цієї групи, що стоїть під артисичним керівництвом Володимира і Ніни Бакадів, взяла участь в артистичній програмі повітової виставки Мінеола, улашований заходами Рільничого Товариства Лонґ Айленд. Серед великої площі, на якій уставлені виставові павільони з живим товаром, рільничими продуктами, господарськими машинами й різнародні кіоски релігійних та скавтових-хлоп'ячих і дівочих-організацій, находиться арена для артистичних виступів. Коли прийшла черга на народні танці, зроблено перерву під час американських „сквер денсес" для виконання українських танців, які складалися з трьох комбінацій, а саме: з виступу групи дорослих („коломийка" і „ножиці"), з виступу дитячої групи (коломийка" на дві пари", „козачок" і „гопак" колом" та з хлоп'ячим сольом „чумака") і скомбінованого виступу дівчат з обидвох груп („гонивітер"). Усі точки української програми були виконані дуже вміло, з грацийною легкістю, що скупчило увагу великого здвигу людей, які гаряче виявили своє захоплення. З признанням треба відмітити, що дитяча група (числом 12) їхала з Ню Йорку й Джерзі Сити, даючи довід своєї дбайливости й охоти допомогти успіхові українського виступу.

✝

Повідомляємо Рідних і Знайомих, що в першу річницю смерти Нашого Незабутнього і Найдорожчого Мужа, Батька і Дідуся

РАД. МИКОЛИ ГУМЕННОГО

б. Рад. Гродського Суду у Львові,

відбудеться

В СЕРЕДУ, 17-го ВЕРЕСНЯ 1952,

о год. 8-ій, в церкві св. Петра і Павла в Джерзі Сіті, Заупокійне Богослуження,

а **В НЕДІЛЮ, 21-го ВЕРЕСНЯ 1952,** о год. 11:30 Заупокійна Панахида.

ЖІНКА, ДІТИ І ВНУКИ.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ОГОЛОШЕННЯ ДО ЮВІЛЕЙНОГО АЛЬМАНАХУ „СВОБОДИ"

У зв'язку з 60-літтям „Свободи", яке припадає на 15 вересня 1953-го року, в Редакції „Свободи" вже приготовляється до друку великий Ювілейний Альманах „Свободи" на 1953-тій рік. Альманах матиме багатий, ілюстрований зміст та появиться збільшеним тиражем вже з кінцем цього року. Тому, що власне зі „Свободою" найтісніше зв'язаний багатобічний розвиток політичного, культурного, організаційного та господарського життя американських українців впродовж повних 60 років, Редакція Альманаху рішили віддати більше місця на оголошення численних наших громадських організацій і установ, як теж тих багатьох наших бизнесменів, яким „Свобода" впродовж свого віку не раз ставала в пригоді. Не зважаючи на великий тираж видання та збільшені кошта друку, ціна оголошень залишається та сама, що й в попередніх роках: ціла сторінка — $50; пів сторінки — $30; чверть сторінки — $20; одна восьма сторінки — $12.50. Оголошення в Ювілейному Альманасі „Свободи" матиме не тільки велику практичну вартість для оголошених, але й загально-громадське значення. Всі оголошення до Альманаху висилати на адресу „Свободи" із допискою „Альманах". Оголошення приймається найпізніше до 20-го вересня ц. р.

ТАРЗАН, ч. 2915. Температура підноситься.

Коли Тарзан відкинув тварину і швидко відступив набік, вовчур злющо гарчачи, підстрибнув на ноги і скочив за малполюдиною.

„Вартівники не підуть цим шляхом через собаку віщував Тарзан. „Але, щоб бути безпечним, ми зійдемо геть із виду".

„Добре, що ти не вбив тої тварини", сказав Вест. Мертва собака була б видала нас вартівникам".

„Мені робиться жахливо гаряче", тлумачила Бетті. „Я гадаю, що це тому, що йдемо під гору". „Ні", не погоджувався Тарзан. „Слухайте!"